

Gloser og noter til Demosthenes 16, *Pro Megalopolitanis*

Tekstgrundlag: S.H. Butcher, OCT.

Der henvises som følger:

BJ = Jerker Blomqvist & Poul Ole Jastrup, *Grekisk – græsk grammatik*. Akademisk Forlag: Bøbenhavn 1991.

Trevett = *Demosthenes, Speeches 1-17*. Translated by Jeremy Trevett. The Oratory of Classical Greece vol. 14. University of Texas Press: Austin, TX 2011.

Vince = *Demosthenes I. Olynthiacs, Philipps, Minor Public Orations I-XVII and XX*. Translated by J.H. Vince. Loeb Classical Library 238. Harvard University Press: Cambridge, MA 1930.

1

συνειρηκότες < συνείρω: taler til fordel for, forsvarer (+ dativ). Trevett: speak in support of.

πρεσβεύουσι < πρεσβεύω: er gesandt, er på offentlig mission.

διαβάλλουσιν < διαβάλλω: bagtaler, tilsviner, mistænkeliggør. Trevett: slander.

κοινῶς, adv.: i fællesskab, til det fælles bedste.

σκοπεῖν < σκοπέω: undersøger, betragter, overvejer. Trevett: consider.

φιλονικία, ἤ: rivalisering, "uden rivalisering" kan vel omskrives til "in an amicable spirit", som Trevett siger.

συμβουλεύειν < συμβουλεύω: rådgiver, giver råd.

2

φωνῆ < φωνή, ἤ: stemme, sprog.

Λάκωνας: mere eller mindre et synonym for *Lakedaimonioi*.

συνεξηπατημένων < συνεξαπατάω: narrer/bedrager samme, fører på vildveje.

τὰ μεταξύ: "det midt imellem", dvs en middeltkurs, et kompromis.

κᾶθ': og så.

περιμένετε < περιμένω: venter på at + inf. Trevett: you refuse to stay and learn from him.

3

οὐ μὴν ἀλλά: imidlertid. Vince: all the same; Trevett: nevertheless.

φλυαρεῖν < φλυαρέω: vrøvl.

προέσθαι < προΐημι: med.: overlader. Se BJ 187. Vince: allow you to be misled by certain speakers; Trevett: allow certain men to deceive you.

4

οὐκοῦν, partik.: well then (Montanari); altså (Berg).

ὡς οὐ συμφέρει: om den redundante nægtelse: BJ 298.4. Vince: Now no one would deny that our city is benefited by ...; Trevett: Not a single person, I take it, would deny that it is in our interest ...

ἀσθενεῖς < ἀσθενής, ἑς, adj.: svag.

τουτουσί: om det deiktiske iota (iota demonstrativum), se BJ 120.3. (Vince foreslår, at Demosthenes her har angivet med en gestus, hvor nær på Athen Theben ligger; Trevett siger i en note: Demosthenes refers to "these Thebans here" because Boeotia, the region of which Thebes was the leading city, was Athens' neighbour to the north. It is also possible that Theban ambassadors were present in Athens)).

ἔστι: om accentueringen: BJ 21.4.

καιρῶ < καιρός, ὁ: situation ("Den nuværende situation er den, at ...").

Ὀρχομενοῦ: Orchomenos, en af de større bystater i Boiotien, der traditionelt lå i konflikt med Theben; thebanerne havde udslettet byen og opløst bystaten i 364.

Θεσπιῶν: Thespiiai, en af de større bystater i Boiotien, der traditionelt lå i konflikt med Theben; thebanerne havde udslettet byen og opløst bystaten i 373.

Πλαταιῶν: Plataiai, en af de større bystater i Boiotien, der traditionelt lå i konflikt med Theben; thebanerne havde udslettet byen og opløst bystaten i 373. Plataiai havde traditionelt et varmt forhold til Athen og var fx den eneste anden bystat der deltog i Slaget ved Marathon i 490.

οἰκισθειῶν < οἰκίζω: grundlægger. – Den absolutte genitiv må forstås konditionel: *Hvis Orchomenos osv. bliver gengrundlagt.*

ποιήσονται τὴν Ἀρκαδίαν ὑφ' ἑαυτοῖς: underlægger sig Arkadien. – Arkadien er den store bjergrige region midt på Peloponnes; områdets bystater havde traditionelt været Spartas allierede, men i 370 løsrev de sig fra Sparta og dannede en forbundsstat, som grundlagde den nye store by, Megalopolis (ἡ Μεγάλη πόλις), der hurtigt blev en af de vigtigste bystater på Peloponnes.

ἀναιρήσουσι < ἀναιρέω: ødelægger, udsletter.

ἰσχυρούς < ἰσχυρός, adj.: stærk, mægtig, magtfuld.

5

τούσδε: nemlig spartanerne.

ἑκεῖνοι: nemlig thebanerne.

ἀνταλλάξασθαι < ἀνταλλάττω: udskifter, bytter (Montanari: to take on the Spartans as adversaries in place of the Thebans).

ἀντιπάλους < ἀντίπαλος, ὁ: modstander (egt. om en modstander i brydning, πάλη)).

σπουδάζω: er ivrig efter, er interesseret i.
ἀδείας < ἀδεία, ἦ: sikkerhed (egt. frygtløshed); Trevett: since in this way we
would have least ground for fear.

6

νή, partik. m. akk. : Ja, ved + en guddoms navn.
παρεπτατόμεθ' < παρατάπτομαι: indtager slagformation (overfor en fjende, her
angivet med πρὸς).
Μαντινεία: en af de store bystater i Arkadien. Her stod i 362 et mægtigt slag,
hvor Athen sammen med Mantinea og Sparta kæmpede mod Megalopolis og
Theben.

7

ὄτιοῦν: noget som helst: se ὅτιοῦν.
ὑπεναντίος, adj.: modsat. Trevett: absolutely no quarrel.
συμπαρταξαμένους < συμπαρτάπτομαι: går i slag sammen (enter into battle
together (Montanari)).

8

προέσθαι < προίημι: med.: overlader. Se BJ 187.
φρασάτω < φράζω: fortæller, forklarer.
χαλεπῶν < χαλεπός, adj.: hård, fjendtlig (+ dativ om person).

9

ὀμωμόκαμεν: se BJ 139.6b (ὄμνυμι).
κατοικεῖσθαι < κατοικέομαι: er beboet (her kan der nærmest oversættes med
'eksisterer').
τὴν ἀρχήν: "begyndelsen".
φιλανθρωποτέραν < φιλόανθρωπος, adj.: nyttig, fordelagtig. Når der
sammenlignes to størrelser, bruger græsk komparativ (mens dansk bruger
superlativ): BJ 244.2.

10

συμπαρατηρεῖν < συμπαρατηρέω: sørger samtidig for (ὅπως: at ...).

11

ἐγχειρεῖν < ἐγχειρέω: forsøger.
ἐπ' αὐτόν: "med det" (altså med at skaffe Oropos tilbage; Oropos var en mindre
bystat på grænsen mellem Attika og Boiotien, der skiftevis underlagde sig den;

i 353 var den under boiotisk herredømme, men Athen var interesseret i at vinde den tilbage).

μόνοις: "som de eneste"; Vince: the only men who have no right ...

12

τούς μέν: dette må henvise til "samtlige peloponnesiere".

ὑπόλοιπον < . Vince: the only remaining course; Trevett: they had no choice but to ...

προὔλεγον < προλέγω: siger på forhånd/før, forudsiger. (Det er ikke ganske klart, hvad subjektet for dette verbum er, men det er formentligt 'lakedaimonerne'.)

13

ἐπιχειρήμασιν < ἐπιχείρημα, τό: forehavende. Vince: designs; Trevett: plans.

μά: i eder: Nej,

14

μεταβάλλεσθαι < μεταβάλλομαι: ændrer kurs, skifter side.

πιστόν < πιστός, adj.: troværdig. Her nærmest substantivisk i betydningen 'troværdighed'.

15

ἐμμένειν < ἐμμένω: respekterer (+ dativ). Vince: abide by the principles of justice; Trevett: abide by what is just.

οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν: verbalet for dette nye subjekt er ikke udtrykt, men det må suppleres som en form af μεταβάλλομαι. Vince oversætter således: "[and it will be manifest that the circumstances are always changing, through the policy of ambitious men,] but our city changes not"; Trevett siger dette: "[And it will be clear that although the course of affairs is always being altered by those who seek to get more for themselves,] our city does not change."

16

Τριφυλίας: Triphylien var området mellem Elis og Messenien i det vestlige Peloponnes. Her havde Elis tidligere i det 4. årh. mistet kontrollen over områder, bystaten mente at have krav på.

Τρικάρανον: et bjerg i grænselandet mellem Phleious og Argos, som begge bystater gjorde krav på.

οὐδ' ὀλίγου δεῖ: det mangler ikke engang lidt = langt fra. Vince: far from it.

17

ὄψέ, adv.: sent.

συμψήφους < σύμψηφος, adj.: enig.

18

καθυφεῖναι < καθυφίημι: overlader, forråder.

τάλλοτρια < ἀλλότριος, adj.: fremmed, andres.

εἰ οἷόν τε εἰπεῖν: Vince: if I may say so.

ἐπελθόν < ἐπέρχομαι: come to mind (Montanari). Vince: what I intended to say; Trevett: what I was going to say. Tevett tilføjer i en note dette: Demosthenes is reluctant to express openly the possibility that Athens itself would be in danger if the Spartans were to succeed in conquering Arcadia and Messene.

19

βασκαίνειν < βασκαίνω: miskrediterer.

20

δεύτερον: "for anden gang" (første gang var i 370, da Athen afviste en alliance med Arkadien, der derpå vendte sig mod Theben).

21

αὐτούς: "selv", dvs. athenerne.

ἐπιτρέψαι < ἐπιτρέπω: overlader.

ὀκνοῦντας < ὀκνέω: frygter.

προσέτι, adv.: desuden, i tilgift, oveni.

22

ἀδεές < ἀδεής, adj.: som ikke vækker frygt.

23

μισεῖν < μισέω: hader. Både *Thebaious* og *Lakedaimonious* er objekt for infinitiven.

μαινομένοις < μαίνομαι: er vanvittig.

πέρα τοῦ καιροῦ: "i overdreven grad", "urimeligt" ('ud over det rette').

ἐπαίρουσιν < ἐπαίρω: forherliger.

24

ταπεινούς < ταπεινός, adj.: egt. lav, derfor: svag.

αἰσχύνονται < αἰσχύνομαι: skammer mig.

ἄλλως τε καί: især.

λυμαινόμενον < λυμαίνομαι: ødelægger.

ἀπλῶς: slet og ret, i alle situationer.

25

ἐξανεστῶσας < ἐξανίστημι: er ødelagt.
προφάσει < πρόφασις, ἦ: undskyldning.

26

πρόδηλα < πρόδηλος, adj.: klar, åbenlys.
ἀνήνυτα < ἀνήνυτος, adj.: endeløs.
πέρας, ατος, τό: ende.

27

αὐτούς: der henvises til megalopolitterne.
ὄπότεροι < ὄπότερος, indef. pron.: en af to ('en af dem' (hvor 'dem' er to)).

28

περιεστηκότος < περιίστημι: omringer.

29

πεῖρα, ας, ἦ: bevis. Vince: the practical lesson to be learned from the past;
Trevett: we know from experience.

30

ἐνθυμεῖσθαι < ἐνθυμέομαι: tænker på, overvejer.
συμβησόμενον: det som vil ske; Vince: the effect.
λογισμός, ό: tanke, overvejelse, refleksion, kalkulation. Vince: all calculation of risk.
μετενεγκόντες < μεταφέρω: tilsidesætter et øjeblik.
ἐπί: 'hvad angår' = "hvad der vil ske for så vidt det angår Theben og Sparta".

31

ἀνενέγκωσιν < ἀναφέρω: kommer sig (dvs. genvinder deres styrke).
ἄλλ' οὖν: i hvert fald, dog, i det mindste.
πανταχῆ, adv.: på alle måder.
περιγεγονέναι < περιγίγνομαι: overlever, undslipper (spartanernes planer).

Litteratur

Der er korte indledninger til talen hos både Vince og Trevett. Ellers kan henvises til følgende:

Cross, N.D., "The (Im)balance of Power. Demosthenes' Complex Case for an Alliance with the Megalopolitans," *Ktèma* 44 (2019) 71 – 85 = <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-02444244/document>